

«کافه‌های والدین» در آلمان و نقش خاص اولیا در ژاپن

به مناسبت هفته پیوند اولیا و مربیان نگاهی انداخته‌ایم به تجربه برخی کشورها در تقویت رابطه بین والدین با مدرسه و مشارکت دادن آن‌ها در برنامه‌های آموزشی که الگوهای موفق محسوب می‌شوند

نرگس عزیزی | روزنامه‌نگار

پرونده

هفته آخر ماه مهر در تقویم آموزشی کشورمان، هفته پیوند اولیا و مربیان نام گذاری شده است. هدف از این نام‌گذاری توجه دادن بیشتر به اهمیت رابطه والدین با مدرسه و فراهم کردن فرصت برای تقویت این رابطه است. البته افزایش مشارکت والدین در امور مربوط به مدرسه و تقویت رابطه آن‌ها با معلم از اهدافی است که همه کشورها به دنبال آن هستند و فقط مختص کشور ما نیست چرا که مطالعات متعدد نشان می‌دهد هر چه والدین با مدرسه رابطه نزدیک‌تری داشته باشند، دانش‌آموزان بهتر می‌توانند به اهداف آموزشی دست پیدا کنند. برای همین هم غالب کشورها برنامه‌های متعددی برای تقویت این رابطه دارند. در پرونده امروز زندگی سلام که در هفته پیوند اولیا و مربیان چاپ می‌شود، نگاهی انداخته‌ایم به برنامه‌های چند کشور از قاره‌های مختلف تا ببینیم آن‌ها برای تقویت رابطه والدین با مدرسه چه روش‌هایی را به کار می‌گیرند. در ادامه این مطلب می‌توانید با برنامه‌های کشورهای ژاپن و انگلستان در این زمینه آشنا شوید و در کنار آن از تجربه زیمبابوه و آلمان بیشتر بخوانید. کشورهایی که بعد از سال‌ها برنامه‌ریزی، حالا الگوهای موفق در جهان در این حوزه محسوب می‌شوند و شیوه عملکردشان علاوه بر مربیان و معلم‌ها، نکات جالبی برای والدین هم خواهد داشت.

۶ نقش خاصی که باید والدین برعهده بگیرند

کدام کشور؟ ژاپن

در سیستم آموزشی ژاپن مشارکت والدین در مسائل مربوط به مدرسه اهمیت زیادی دارد. در این کشور تلاش می‌شود تا والدین در قالب نقش‌های مختلف در مدارس نقش‌آفرینی کنند. با توجه به یکی از مطالعات خوب در این زمینه که توسط «ملوین جبار» انجام شده است، نگاهی انداخته‌ایم به نقش‌هایی که والدین در مدارس باید طبق آن عمل و ارتباط خود را با مدرسه تقویت کنند تا شاهد پیشرفت تحصیلی و رفتاری فرزندان‌شان باشند.

۱ والدین در قالب مخاطب

یکی از برنامه‌های معمول مدارس ژاپن برنامه معرفی مدرسه به والدین دانش‌آموزان آینده است. این برنامه به صورت معمول در ماه ژانویه یا فوریه (زمستان) برگزار می‌شود و طی آن والدینی که می‌خواهند سال بعد فرزندان را به مدرسه بفرستند با قوانین مدرسه و شرایط آن آشنا می‌شوند.

برنامه دیگر در این گروه برنامه‌ای است که به نام «جو کوسنکن» شناخته می‌شود. در این برنامه والدین در ابتدای سال تحصیلی در مدرسه حضور پیدا می‌کنند و سر کلاسی که قرار است فرزندان در آن درس بخواند، حاضر می‌شوند. هدف از این برنامه آشنایی با معلم و کلاس است. البته در کنار این دوره برنامه، برنامه‌های دیگر سالانه‌ای هم در مدارس برگزار می‌شود که والدین مخاطب آن هستند.

۲ والدین به عنوان داوطلب

در بیشتر مدارس ژاپن و در روزهای اول سال تحصیلی از همه والدین دعوت می‌شود تا فرم‌هایی را پر کنند و اطلاعاتی از تخصص، تجربه و علایق‌شان در اختیار مدرسه بگذارند. مدرسه سپس بسته به اطلاعاتی که از والدین به دست می‌آورد، از آن‌ها دعوت می‌کند تا در زمینه‌های مختلف به مدرسه کمک کنند. این فعالیت‌هایی می‌تواند شامل کلاس‌های آشپزی و قصه‌گویی برای بچه‌ها یا حتی کمک به مدرسه برای باز یافت زباله‌ها باشد.

۳ والدین به عنوان همیار

یکی از برنامه‌هایی که مدارس ژاپن در آن از کمک والدین استفاده می‌کنند، ایمن‌سازی خیابان‌های اطراف مدارس است. در این برنامه از والدین دعوت می‌شود تا بین ساعت ۷ تا ۸ صبح در نقاط پرخطر اطراف مدرسه حاضر شوند و به بچه‌ها برای عبور ایمن از خیابان کمک کنند. این والدین به صورت معمول روی بازوی خود، بازوبند مشخصی دارند تا راحت شناسایی شوند و پرچمی به رنگ سبز یا زرد هم در دست دارند که هر زمان آن را بالا می‌برند، دانش‌آموزان می‌توانند از خیابان رد شوند. مشابه همین برنامه در زمان تعطیلی مدارس هم اجرا می‌شود.

۴ والدین به عنوان معلمان در خانه

در طول تعطیلات تابستانی مدارس از والدین انتظار می‌رود که پیگیر آموزش فرزندان خود باشند و به آن‌ها کمک کنند تا تکالیف خود را به درستی انجام دهند. برخی از مدارس برای این که والدین طبق اصول مورد انتظار پیش بروند، فهرستی از باید‌ها و نباید‌ها در اختیار والدین می‌گذارند و از آن‌ها می‌خواهند که با دقت و البته استفاده از چاشنی خلاقیت، این برنامه‌ها را پیگیری کنند تا فرزندان‌شان به درستی انجام دهد.

۵ والدین به عنوان یادگیرنده

بسیاری از مدارس در ژاپن دوره‌های آموزشی برای والدین برگزار می‌کنند. البته این دوره‌ها شامل فعالیت‌های متنوعی است؛ از کارگاه‌های آموزشی برای آشنایی با مباحث درسی تا حتی آموزش خیاطی و اتو کردن. در کنار این مهارت‌ها مدارس گاهی آموزش‌هایی در زمینه نحوه استفاده از گوشی‌های هوشمند و اینترنت هم برای والدین ارائه می‌کنند که در بسیاری از کشورهای جهان، جای خالی چنین آموزش‌هایی احساس می‌شود.

۶ والدین به عنوان تصمیم‌گیر

مدارس ژاپن هم انجمن‌های اولیا و مربیان دارند. در این انجمن‌ها تصمیم‌گیران اصلی، والدین هستند و البته مسئولیت اجرای برنامه‌ها هم در بسیاری از موارد بر عهده خود والدین است. نکته قابل توجه این که در برخی شهرها و مناطق والدین عضو انجمن اولیا و مربیان از مدارس مختلف با همدیگر جلسه برگزار و موضوعات مشترک را پیگیری می‌کنند که همین مسئله، باعث پیشرفت بیشتری در این زمینه خواهد شد.

کدام کشور؟ انگلیس

انگلیس از سال ۱۹۹۷ برنامه‌ای برای مشارکت بیشتر خانواده‌ها و والدین در فرایند آموزشی هر دانش‌آموز به اجرا گذاشته است. در این برنامه سه هدف اصلی دنبال می‌شود؛ اطلاع‌رسانی و آموزش خانواده‌ها، دادن فرصت به خانواده‌ها برای بیان نظرات و تشویق خانواده‌ها برای یادگیری در کنار همدیگر. در این بخش با کمک یکی از پژوهش‌های «انستیتو تربیت و اُبسته‌به دانشگاه یوسو ال لندن» نگاهی انداخته‌ایم به برخی روش‌هایی که در راستای رسیدن به این اهداف اجرا می‌شود.

• توافق با والدین

در همان ابتدای سال تحصیلی، مدارس در انگلیس اطلاعاتی را در اختیار والدین قرار می‌دهند. این اطلاعات شامل نقش‌ها و مسئولیت‌های مدرسه و والدین است و در آن به اطلاع والدین رسانده می‌شود که قوانین مدرسه به چه شکل است، در خصوص انجام تکالیف سیاست‌های مدرسه به چه ترتیب است و البته والدین باید حواس‌شان به رفتارهای ممنوع در مدرسه مانند قلدری دانش‌آموزان باشد.

• به‌روز کردن اطلاعات والدین از دانش‌آموزشان

مدارس در انگلیس موظف هستند گزارش سالانه خود را در اختیار والدین قرار دهند تا به این ترتیب والدین از تصمیم‌های جدید مدرسه که به نوعی به آن‌ها و دانش‌آموزشان مربوط می‌شود، اطلاع دقیق داشته باشند. هم‌والدین در مطالبه چنین موضوعی در انگلیس پیگیر هستند و البته مدارس هم اهتمام زیادی به آن دارند.

• جلسه خصوصی با والدین دانش‌آموز

دادن گزارش منظم از وضعیت دانش‌آموز به صورت جزئی، یکی دیگر از وظایف مدارس است. بسیاری از مدارس در انگلیس سالانه دست‌کم دو بار به صورت فردی با والدین هر دانش‌آموز جلسه می‌گذارند. در این جلسات معلم اصلی دانش‌آموز به مدت ۱۰ دقیقه درباره وضعیت تحصیلی و رفتاری او به صورت خصوصی با والدین صحبت می‌کند و گزارش کار یا همان کارنامه دانش‌آموز به والدین داده می‌شود. اگر والدین احساس کنند نیاز به زمان بیشتری برای صحبت دارند، می‌توانند بعد از این جلسات برای داشتن جلسه‌ای طولانی‌تر با مدرسه هماهنگ کنند.

• مشارکت در برنامه‌ریزی

در مدارس انگلیس، نماینده‌های والدین در انجمن به صورت

انتخاب «فرماندار مدارس» از بین والدین

معمول به عنوان «فرماندار والدین» انتخاب می‌شوند. در برخی از مدارس هر کلاس یک نماینده انتخاب می‌کند تا به این ترتیب فرمانداران راحت‌تر برای والدین شناخته شوند. این انجمن جلسات منظم با مدیر و بخش اجرایی مدرسه دارد. جدا از پیشنهادهایی که انجمن به مدرسه می‌دهد، در بسیاری از موارد انجمن در کنار تصمیم‌گیری برای برگزاری برخی برنامه‌ها، خودش هم مجری می‌شود و به عبارتی صفر تا صد مسئولیت برنامه را برعهده می‌گیرد.

• آموزش والدین با کمک روش‌های جدید

این روزها که اینترنت در دسترس غالب افراد است، مدارس در انگلیس تشویق می‌شوند تا به کمک اینترنت هم دفعات اطلاع‌رسانی‌های خود را افزایش و هم برنامه‌های آموزشی برای والدین ترتیب دهند. آموزش دوره‌های رشدی کودکان، آشنایی با روش آموزش خواندن و نوشتن و ریاضی برای کودکان دبستانی و معرفی پروژه‌های علمی که والدین در خانه با فرزندان‌شان می‌توانند انجام دهند، از جمله موضوعات آموزشی رایج در این بخش است.

• حضور در مدرسه

به صورت معمول هر مدرسه‌ای در انگلیس فرصت‌هایی را در اختیار والدین قرار می‌دهد تا بتوانند در مدرسه حاضر و با فضای مدرسه بیشتر آشنا شوند و هم‌زمان مدرسه بتواند از خدمات داوطلبانه والدین استفاده کند. برخی موقعیت‌هایی که در آن‌ها بیشتر از والدین داوطلب استفاده می‌شود عبارت است از ساعت کتاب‌خوانی، ساعت تفریح و زمان حضور بچه‌ها در حیاط، اردوها و بازدیدهای علمی، زمان ناهار و فعالیت‌هایی مانند برگزاری بازارچه که مدارس با هدف کسب درآمد برگزار می‌کنند.

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

یک شنبه • ۲۷ مهر ۱۳۹۹
اول ربیع الاول ۱۴۴۲ • ۱۸ اکتبر ۲۰۲۰
شماره ۳۵۰۱

۱۷۲۱

کافه‌های والدین

ایده‌ای جذاب و متفاوت

کدام کشور؟ آلمان

آلمان برای مشارکت بیشتر والدین در امور مدرسه در کنار روش‌های رایج در کشورهای دیگر، سراغ ایده Elterncafé یا کافه والدین رفته است. طبق آن چه در مطالعه «الکسی مدمدف» آمده ایده اولیه کافه والدین در آلمان در سال ۲۰۰۷ مطرح شده است و هدف آن معرفی روشی بود تا والدین بتوانند در محیطی غیررسمی و به نوعی صمیمانه با معلمان مدرسه ارتباط برقرار کنند. البته این ایده بعد از طرح، بلافاصله مورد استقبال قرار نگرفت و یکی دو سال زمان برد تا کم‌کم شناخته شود. در نتیجه غالب این کافه‌ها در حدود سال ۲۰۱۰ در آلمان شروع به کار کردند. در این کافه‌ها مدرسه فضایی را فراهم می‌کند تا والدین بتوانند در فضایی غیررسمی همراه با پذیرایی مختصر کنار هم بنشینند. هم‌زمان اولیای مدرسه هم در این فضا حضور دارند تا متناسب با هدف جلسات، برنامه را پیش ببرند. در این کافه‌ها به صورت معمول مدیر و معلمان سخنرانی نمی‌کنند و فضا برای گفت‌وگوی دوطرفه بین والدین و اولیای مدرسه فراهم شده است. جدول زیر می‌تواند کمک کند تا با اهداف و برنامه‌های این کافه‌ها بیشتر آشنا شوید.

<ul style="list-style-type: none"> • ایجاد راهی برای رابطه راحت‌تر بین والدین و مدرسه • ملاقات و آشنایی با دیگر والدین و اولیای مدرسه در فضایی غیررسمی • کسب اطلاع از برنامه‌های مدرسه • تشویق والدین به طرح سوال، ارائه دیدگاه و به اشتراک گذاشتن تجربه‌های خود در زمینه‌های مختلف • بیان نیازهای شخصی توسط والدین که مدرسه می‌تواند متناسب با آن مشاوره دهد یا کارگاه برگزار کند • ایجاد و تقویت انگیزه برای مشارکت در دیگر برنامه‌های مدرسه	<p>اهداف کافه‌های والدین</p>
<ul style="list-style-type: none"> • اطلاع‌رسانی درباره برنامه‌های مدرسه • برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های بازدید از مراکز آموزشی و فرهنگی ویژه والدین • ترتیب دادن جلسات گفت‌وگوبا موضوعات از قبل تعیین شده • برگزاری کارگاه‌های آموزشی مانند دوره‌های فرزندپروری • شناسایی والدینی که نیاز به جلسات مشاوره فردی دارند و ارجاع آن‌ها توانمندسازی والدین با برگزاری دوره‌های کسب مهارت و آموزشی	<p>فعالیت‌های کافه</p>
<ul style="list-style-type: none"> • به صورت معمول مترجم برای زبان‌های مختلف در این جلسات حضور دارد تا والدین مهاجرین بتوانند راحت‌تر با اولیای مدرسه ارتباط برقرار کنند • توجه به مذاهب و فرهنگ‌های مختلف از نکات مورد توجه در این جلسات است	<p>مزیت‌های اختصاصی</p>
<ul style="list-style-type: none"> • برنامه‌ها به صورت معمول هفتگی یا نهایتاً ماهانه در کافه والدین برگزار می‌شوند	<p>زمان برگزاری</p>

نکته: شایان ذکر است که این سبک برنامه‌ریزی و اجرا برای کافه‌های والدین مربوط به دوران پیش از کروناست. به طور قطع متناسب با وضعیت پیش آمده تغییراتی در این زمینه هم انجام شده است.

در رتبه‌های بعدی حضور در جلسات مشاوره با معلم، کمک مالی به مدرسه و خرید جایزه برای فرزند در مناسبت‌های اعلام شده مدرسه قرار دارند که جزو برنامه‌های ثابتی است که نتیجه جلسات والدین و مربیان در این کشور است.